

Nr 1577

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 174, om ökning av den svenska andelen i Världsbankens grundfond.*

(Lika lydande med motion nr 1359 i Första kammaren)

I propositionen 174 föreslås att riksdagen skall godkänna en höjning av Sveriges andel i Världsbankens (IBRD) grundfond med 37,3 milj. dollar (ca 183 milj. kr.) till 277,3 milj. dollar (ca 1 435 milj. kr.). Höjningen motiveras med att riksdagen tidigare i år lämnat bemyndigande att godkänna en höjning av den svenska andelen i Internationella valutafonden med 100 milj. dollar (ca 517 milj. kr.) till 325 milj. dollar (ca 1 681 milj. kr.) och att det skulle vara praxis att medlemsländer, som genom kvotökning i Valutafonden ökat sin andel i Valutafondens totala kvotsumma, begär motsvarande ökning av sina andelar i bankens grundfond.

Frågan om en ökning av Sveriges andel i Världsbankens grundfond behandlas med andra ord som en rutinfråga. Enligt vår mening är detta felaktigt. Det finns anledning att ställa frågan vilka målsättningar som den s. k. Världsbanken och till denna knutna organisationer har och om de fungerar på ett sätt som Sverige har anledning att understödja.

I en av Världsbanken utgiven skrift, *The World Bank, IDA and IFC. Policies and operations*, redogöres för bildandet av Världsbanken (IBRD), International Development Association (IDA) och International Finance Corporation (IFC). Några citat kan illustrera organisationernas grundläggande målsättningar och funktion:

»Bretten Woods-konferensen ansåg att problemet bäst kunde lösas genom skapandet av en ny typ av internationell investeringsinstitution som skulle auktoriseras att ge eller garantera lån till produktiva återuppbyggnads- och utvecklingsprojekt, både med sina egna fonder och genom mobilisering av privat kapital, och som skulle ges en finansiell struktur under vilken riskerna vid sådana investeringar skulle delas av alla medlemsregeringar i huvudsaklig överensstämmelse med deras ekonomiska styrka.»

»Som protokollen från överläggningarna i Bretton Woods antyder, låg tyngdpunkten från början inte så mycket på vad banken direkt kunde låna ut av sitt inbetalda kapital som på uppfattningen av banken som en säker bro över vilken privat kapital kunde röra sig ut på det internationella fältet. Det är faktiskt ett av de unika dragen hos banken att den, trots att den är en mellanstatlig organisation, huvudsakligen förlitar sig på privata investerare för sina finansiella resurser.»

»När det gäller finansiering av industri (där IFC handlar för hela gruppen vid

värdering och övervakning av projekten) har banklån och IDA-krediter i stor utsträckning styrts till den privata sektorn. Det är gruppens erfarenhet att privat ägande är bästa sättet att säkra kontinuerlig effektiv ledning och sund investeringspolitik.»

»IFC:s målsättning är att befrämja ekonomisk utveckling genom att uppmuntra tillväxten av produktiva privata företag i medlemsstater — utvecklingsländer.»

»IFC eftersträvar inte profit *per se*, utan som den bästa tillgängliga indikatorn att dess investeringar fullföljer bolagets syfte att främja upprättandet, förbättringen och expansionen i u-länderna av produktiv privat affärsverksamhet.»

Det är svårt att av dessa uttalanden dra någon annan slutsats än att Världsbanken och IFC har den bestämda målsättningen att främja privat dvs. kapitalistisk företagsamhet. Dessa institutioner arbetar inom ramen för det imperialistiska systemet och fullföljer dess syften och intressen.

Av de 14 socialistiska staterna är det endast en, Jugoslavien, som är medlem av Världsbanken. Det förhållandet att ett medlemslands röstetal är avhängigt av det tecknade kapitalet medför att de utvecklade kapitalistiska staterna har det avgörande inflytandet i både representantskapet och styrelsen. USA har ensamt 24,53 procent av rösterna i Världsbanken.

En genomgång av Världsbankens och IDA:s långivning visar att organisationerna i främsta rummet stött mycket reaktionära regimer och sådana som varit villiga att öppna respektive länder för imperialistisk profitjakt. Sydafrika, Rhodesia, Spanien, Portugal hör till låntagarna. Indonesien har fått stora lån efter den kontrarevolution som innebar mord på över en halv miljon människor. Grekland befanns moget att få »stöd» — sedan den fascistiska juntan hade tagit makten. Ett anmärkningsvärt drag i långivningen är också att även rika länder som Japan och Australien erhållit betydande lånebelopp.

Det måste ifrågasättas om det är förenligt med svenska folkets intressen eller med de principer som bör gälla för u-landspolitiken att medverka i en långivning med den målsättning och den karaktär som ovan givits exempel på. Vi anser att riksdagen av regeringen bör begära en utredning och granskning av den verksamhet som bedrivs av Världsbanken, IDA och IFC. När denna utredning framlagts bör en ny prövning ske av frågan om Sveriges medlemskap i dessa organisationer. Till dess en sådan granskning skett bör ytterligare kapitalinsatser i organisationerna från svensk sida ej ske.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen av regeringen begär utredning och granskning av den verksamhet som bedrivs av Världsbanken, IDA och IFC,
samt

att riksdagen avslår propositionen 174.

Stockholm den 24 november 1970

C. H. Hermansson (vpk) Eivor Marklund (vpk) Gunvor Ryding (vpk)